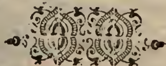
AVCTARIVM COMMENTARII DE BELLO BOHEMICO FERDINANDI II. CÆSARIS

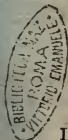
AVSPICIIS FELICITER GESTO,

Ex quo seditiosissimum Caluinianæ sectæ genium, & præsentem Europæ statum licet agnoscere:

AVCTORE

AVBERTO MIRAEO BRVXELLENSI, S.Theologiæ Licentiato, Protonotario Apostolico, & Serenissimæ ISABELLAE CLARAE EVGENIAE, *Hispaniarum Infanti, à Sacris Oratorij.*

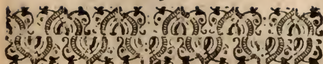

COLONIAE AGRIPPINAE,
Imprimebat HENRICVS Krafft.

ANNO M.DC.XXII.

2

AD COMMENTARIVM DE BELLO

BOHEMICO

AVCTARIVM

AVBERTI MIRÆI, BRVXELL.

IN memorabili ac miraculosa illa, an. 1620. die 8. Nouembr. per Cęsareanos obtēta ad Pragam victoria, inter reliquam prædæ supellectilem, quæ militi nostro amplissima cessit, *Christiani Principis Anhaltini*, Vnionis, vt vocabant, Euangelicæ primarij fabrefactoris, arcana consilia, & litteræ vltro citroque missæ sunt deprehensæ. Ex his nonnemo Commētarium, CANCELLARIAE ANHALTINAE titulo, primùm Germanicè, post Latinè hoc anno 1621. euulgauit; vt impijssima ac seditiosissima Caluinianorum consilia, ad Catholicæ religionis & Augustanæ confessionis homines exstirpandos concepta, vniuerso orbi patefaceret. Illius commentarij primaria aliquot capita hîc lubet delibare. *Cancellaria Anhaltina.*

A 2 Septua-

Septuaginta plus minus anni ſunt, cùm è Gallia Caluini hęreſis occultè in Germaniā irrupit, atq; in Palatinatu primùm ad Rhenum, fauētem ſibi Principem inuenit. Omnes Imperij Ordines, cuiuſcumque demum profeſsionis eſſent, plenis comitijs, anno ſu-
Ann.1566. perioris ſæculi ſexto & ſexageſimo, deteſtabilem ſectam, ad regna turbanda ac perdenda natam, exoſi, MAXIMILIANO II. Cæſare auctore, iuxta leges pacis annis ſuperioribus ſtabilitæ, pellendam decreto publico cenſuerunt. Interceſſere nonnulli è molliore ac manſuetiore Lutheri ſchola, quos iam clementiæ pœnitet, concepta ſpe, fratres infirmos (ſic eos appellabant) tolerantia, temporisque lapſu emendari poſſe. Emendati ſunt, vt leonum ac luporum catuli per ætatem è malis deteriores fieri ſolent. Cùm numero ſenſim animi creuerunt: nec iam ampliùs ſeſe hoſpites & aduenas ferre, ſed de exitio veterum inquilinorum conſilia agitare, magna arte lites, more ſuo, in comitijs ſerere, Auguſtanam Confeſsionem falsò ac ſimulatè profiteri, eiuſdem Cōfeſsionis aſſeclas, quibus ſuus in Imperio locus, Sinonianis dolis in ſocietatem attrahere, in Catholicos varia crimina, quæ ipſi perpetraſſent, conijcere, omnia demum miſcere ac vertere.

Quocirca cùm multis iam annis conſilia & vo-

& vota in clancularijs, ac vetitis, pro ſectæ genio, coitionibus contuliſſent, anno demum milleſimo ſexcenteſimo ſeptimo, VNIO (vt ipſi nuncupabant) EVANGELICA, ſed vero nomine Caluiniana, in apertum erupit, ſufflante in primis *Chriſtiano Principe Anhaltino*, qui cùm in Gallia, tum in Batauia militans, Caluini ſpiritum profundiſsimè in pectus admiſerat, eiuſq; axiomata politica, ſeu potius diabolica altiſsimè imbiberat. Primùm itaque in nuptijs, natalicijs, haſtiludijs, & vænationibus conſilia clam agitata; poſt verò palam *Hala-Suenorum, Hailbrunnæ, Rottenburgi, Noribergæ*, & alibi. *Vnio Pſeudo-euangelica. An.1607.*

TRIVMVIRI demũ tres conſtituti, FREDERICVS Elector & Comes Palatin⁹ Rheni, CHRISTIANVS Princeps Anhaltinus, quem dixi, & IOACHIMVS ERNESTVS Brandeburgicus, cognomento Ansbacenſis. Horũm pijs ſcilicet pro libertate Germanica conatibus fulmen ſeu Bannum Imperiale, in ciuitatem *Donavvertenſem* legitimè cõtortum, profuit plurimum, effecitque vt *Argentoratum, Vlma, Noriberga* (quas cæteræ vrbes minores, *VVormatia, Spira, VVeiſſenburgum ad Rhenum, Landauia, Nordlinga, Hala Sueuorum, Hailbrunna, Memminga, Campidona, Rotenburgum, Suinfurtum, VVintſhemium, & VVeiſſenburgum Noricum*, poſtea *Triumuiri.* *Ciuitates XVI. Imperiales.*

facilè, vt fieri amat, sunt secutæ) Vnioni accederent. Metuebant nimirum sibi ARGENTORATENSES, ob monialium Sanct. Margaritæ aut S. Mariæ Magdalenæ cœnobium recens incorporatum, vt loquuntur, atque euersum; VLMENSES, ob eliminatam Religionem Orthodoxam. NORIBERGENSES, ob Teutonici ordinis domum, contra ius & fas, occupatam. Tentarunt & Electorem Saxonem in societatem pellicere; quasi in eadem cum superioribus naui existeret; ob Misnensem, Merseburgensem & Naumburgensem Episcopatus, iam olim ante annum 1552. quo Pax Imperij est constituta, à maioribus suis occupatos. Sed is abnuit, & nefariam conspirationem detestatus, priuatim publiceque in comitijs Imperij non semel professus est, nihil sibi cum illis commune esse, nec velle se impedire, quò minus ablata Catholicis, post annum 1553. monasteria ac prædia, iuxta sententiam à Camera Spirensi ac Tribunali aulico Cæsareo latam, restituerentur.

His ipsis temporibus, dissidiū inter RVDOLPHVM Imp. & MATTHIAM, fratres Austriacos, gliscens, cùm in apertum quasi bellum erupisset, vt erant in omnem occasionem rei ex voto gerendæ intenti, *Anhaltinus*, eiusque fidus Achates Doctor *Camerarius*,

rarius, ann. 1608. Pragæ apud Rudolphum Cæſarem, falſo communium grauaminum prætextu, altius intonuerunt, & inauditis antea comminationibus, per litteras Hala miſſas, ipſum Imperij caput, & Tribunal aulicum Cæſareum petiuerunt.

Coniuratis itaque numero & animo creſcentibus, MAVRITIVS Haſsiæ Lantgrauius, IOANNES FREDERICVS VVirtembergæ Dux, GEORGIVS FREDERICVS Marchio Durlacenſis, & alij magno numero proceres acceſſere, auaritia, metu iudiciorum, aut egeſtate impellente. Haſſum certè inquietudo, & vicini Epiſcopatus, præ ſuis montibus, vbertas in cauſſam traxit. VVirtembergicum cupido pariter alieni, & ſpes libertatis, ne vt vaſallus Auſtriacis dominis clientelam deberet, ad ſocietatem impulit. Durlacenſem furiæ ſpoliatorum nepotum, pupillorum, vltrices in rabiem egerunt. Ceteros aut ambitio, vt *Fredericum* Palatinum, aut fœda cum luxu egeſtas vt *Anhaltinum*, aut æs alienum ad bellum ſuſcipiendum incitarunt. Ciuitates denique Imperiales Principum ac Syndicorum artes ſubdolæ, & quorundam Senatorum empta proditio fefellerunt.

Fuso fugatoque Frederico Rhenensi Palatino, victis *ac subactu* Bohemis, vbi se sibi relictum vidit BETHLENIVS, nihil studiosius procurandum existimauit, quam vt *Osmanem* Imperatorem Turcicum, hereditarium Christiani nominis hostem, ruptis vicennalibus Inducijs, in armorum contra FERDINANDVM societatem attraheret; illius nimirum Virgiliani memor

Flectere si nequeas superos, Acheronta mouebo.

Nec precibus tantum aut litteris, sed & amplissimis muneribus, ac prædæ ex latè patentibus prouincijs copiosissimæ certa spe Turcas Tartarosque euocabat. Sed vbi opinione sua tenaciorem iurisiurandi Turcam reperisset, ad artes solitas conuersus, diu multumque in eo desudauit, vt fictis criminationibus *Ferdinandum* Cæsarê apud Turcas traducendo suspectum redderet, quasi pacis pertæsus pactas cum ijs Inducias vellet euertere. Id antea sæpius irrito conatu tentarat: ac vbi victrices eiusdem Cæsaris aquilas capiti suo imminere sensit, validiore vtendum ratus ariete, litteras Hungarico idiomate, Ferdinandi nomine, conscribi, eiusdemq; sigilli ac chyrographi exacta imitatione communiri iubet: quarum exemplar ex Hungarico Latinè redditum hic libet subnectere.

Ferdi-

Ferdinandus II. Dei gratia Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Slauoniæ, Rex, &c. Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carnìolæ, Marchio Morauiæ, Comes Tirolis & Ioritiæ, &c. Spectabilibus, magnificis, egregijs & nobilibus Baronibus, Capitaneis, eorumq; Vicegerentibus, salutem & gratiam nostram. Antea mihi fideles optimi, qua ratione factum sit, vt anno superiore contra nos & regnum nostrum arma sumpseritis, exploratum habemus, & ex fideli nostro Palatino Hungariæ rectè intelleximus. Nimirum Turcici illius Principis Bethlenij in Hungariam improuisa irruptio vos eò adegit. Cæterùm nos gratiam & beneuolentiam nostram clementer vobis offerimus, si gratia & clementia nostra vti velitis, si ab ipsius fidelitate desciscetis, si tam regnum, quàm confinia ad fidelitatem nostram reduxeritis, ac in ea conseruaueritis. Constat siquidem vobis, quod nos infidelibus Turcis vos & regnum non vendidimus, prout latro Bethlenius. Quin potius in eo sumus, vt omni vos clementia prosequamur, si ab ipso descieritis: menstrua vobis stipendia exactè numerabimus, ac regnum ipsum in veterem libertatem asseremus. Atque idcirco tam numeroso cum exercitu fidelem nostrum campiductorem expediuimus, vt Vacia confestim recuperata, Strigonium obsideatur Experiantur potentiam nostram, tàm Turcæ, quam eorum pullus Bethlenius. Vos valere cupimus. Viennæ Austriæ 20. Maij anno 1621.

Ferdinandus. *Laurentius Ferenzffi.*

Inſcriptio litterarum talis erat. *Magnificis, Generoſis, Egregijs Regni noſtri Hungariæ Capitaneis, Vice-Capitaneis, Comitibus, Baronibus, Cēturionibus, Decurionibus præſidiorum Vuar, Nograd, Palank, Gyarmat, Zechen,* &c. *fidelibus noſtris,* &c.

Ab inſtituto recederem, ſi longiore oratione perſequerer, quot in vno ſcelere flagitia contineantur; ſi pœnas falſarijs decretas recenſerem; ſi Pandectas ad Legem Corneliam de falſis, retexerem; ſi rapinas, cædes, ac captiuitates innoxiæ plebis, ſi plurium millium Chriſtianorum, in Turcicam ſeruitutem abductorum, calamitates, ſi denique incendia, vaſtitatemque Auſtriæ illatam per Turcas, huiuſmodi litterarum figmentis concitatos, enumerando perceſerem. Vnum hoc ſilere non poſſum nec debeo, multos rebellionis Hungaricæ auctores ac fautores, in his *Turſum* Palatinum, *Georgium Rachoſium*, cum fratre, iuſto Dei iudicio, per Gaborem veneno ſublatos eſſe.

Bellarminus moritur

Magno Eccleſiæ Catholicæ damno, ROBERTVS BELLARMINVS, S. R. E. Cardinalis, verò elogio HAERETICORVM NOSTRI AEVI MALLEVS, & Antagoniſta inuictus, hoc anno Romæ Septembri mēſe deceſsit. Teſtamenti eius tabulas, pietatis ac modeſtiæ pleniſsimas, quas ex Vrbe accepimus, in exemplum hîc viſum eſt publicare.

IN

In nomine Domini nostri Iesu Christi. Ego Robertvs Cardinalis Bellarminvs, presbyter Cardinalis, è Societate Iesu assumptus, petij à s.mem. Clemente VIII facultatem condendi Testamentum ad pias caussas tantùm, vt certus essem quòd ea, quæ mihi decedenti bona temporalia superessent, quæq; dum viuerē, dispensari pauperibus vel Ecclesiis non potuerant, vtpote meæ sustentationi necessaria, ad pauperes & Ecclesias redirent. Concessit Pontifex indultum testandi generalius quàm voluissem, sed nō acceptaui, nisi ad pias caussas, vt petieram. Habetur hoc Indultum inter alias Bullas mihi concessas, in magno folio pergameno, cum plumbo, datum anno Domini 1603. VI. Idus Aprilis, Pontificatus Sanctißimi Papæ Clementis VIII. anno XII. *Testamentum eius.*

Ergò hoc Indulto præsuppoſito, testamentum condidi Capuæ, cùm essem Archiepiscopus eius ciuitatis. Deinde illo abrogato, aliud condidi, sed propter mutatas circumstantias, hoc secundo etiam abrogato, nunc iterum Testamentum condere statui, cum sim annorum LXIX. sed mente & corpore per Dei gratiam beneualens.

Primùm igitur spiritum meum in Dei manus commēdatum, toto corde exopto, cui ab adolescentia seruire desideraui; & precor vt me inter Sāctos & electos suos, nō æstimator meriti, sed veniæ largitor admittat. Corpus meū non apertum, nocturno tempore, sine alia pompa, ad Ecclesiā Societatis Iesu,

Iesu, vel Collegij Romani, vel Domus professæ deferri volo: & exequiæ fiant per solos Patres & Fratres Societatis, sine interuentu sacri Collegij, sine lecto sublimi, sine insignibus vel flabellis, eademq́; simplicitate, qua ceteris de Societate Iesu fieri solent. Et hac de re, quàm maximè possum, Sanctissimum D. N. humiliter rogo, vt desiderio meo satisfaciat.

Quod attinet ad locum sepulturæ, libenter corpus meum iacere voluissem ad pedes B. ALOYSII GONZAGAE, *mei quondam spiritualis filij; sed tamen superiores Societatis, vbi voluerint, corpus meum ponant. De rebus temporalibus, mihi à Sede Apostolica concessis, vel vndecunque acquisitis, ita dispono.*

Hæredem vniuersalē nomino & instituo DOMVM PROFESSAM ROMANAM SOCIETATIS IESV, *in qua Religione nomen dedi. Volo autem vt primùm soluantur debita, si quæ fuerint, & iura ijs quibus debentur; deinde dentur familiæ ad 40. dies, more solito, quæ ad victum pertinent, id est, quod illis taxatum est in pecunia, pro pane, vino, & companatico. Neque aliud eis relinquere possum, cùm ad solas pias caussas Testamentum faciendi facultatem petierim; & eadem de caussa singulis stipendium siue prouisionem dederim, præter victum. Fratri meo secundum carnem, vel eius hæredibus restituatur imago seu quadrum* CLEMENTIS VIII. *Pontificis Maximi. Nepoti meo* ANGELO *detur imago seu quadrum*

Ro-

ROBERTI *Cardinalis* DE NOBILIBVS, *& vnum è duobus quadris* S.CAROLI BORROMAEI, *& vna ex paruis Crucibus, quas ad pectus gero, cum Reliquijs inclusis.*

Collegio Romano restituantur Annalium Card. BARONII *tomi* VI. *quos mihi accommodauit, & eidem dentur alij sex mei: nam cum hac conditione accepi à* Collegio VI.*primos tomos, qui nomine meo dati fuerunt* Collegio *eidem, ab eodem auctore, vt post obitum relinquerē integrum opus. Eidem* Collegio *relinquo vnam è tribus Planetis pretiosis, cum stola & manipulo, quam voluerit, & omnia scripta mea, & totam Bibliothecam; nisi Reuerēdissimo Patri Generali videatur Bibliothecam alicui alteri loco Societatis magis egenti applicare.* S.MARIAE IN VIA *qui Titulus meus est, relinquo vnam è tribus Planetis pretiosis, quam hæres meus dare voluerit. Aliud Titulo meo non relinquo; quoniam satis multū expendi in fabrica Ecclesiæ: vt Fratres illi sciunt, qui hoc ipsum petierunt loco paramentorum, quæ illis emere constitueram.*

Reliqua omnia bona, quæ quocunque modo ad me pertinent, seu pertinebunt, siue immobilia siue mobilia, siue se mouentia, siue iura, siue credita, siue sacra ad Capellam, siue profana ad vestiarium vel cellas varias pertinentia, siue pecuniæ numeratæ, siue quæcunque alia integra, ad hæredem, id est, Domum professam Romanam Societatis Iesu, vt dictum est, pertineant volo. Et in illis omni-

bus

bus & singulis ipsam hæredem instituo & nomino.

Pro auxilio animæ meæ nihil relinquo, vel præscribo; quia parum admodum erit quod ad hæredē meum perueniet, vt existimo, cùm ego cumulandis pecunijs vel rebus pretiosis acquirendis nunquam operam dederim; tum quia confido, imò certò scio, non defuturam huic officio piam caritatem Matris meæ, Religionis videlicet Soc. Iesu, vt pro alijs filijs suis nunquam deest: & quemadmodum ego non defui, toto vitæ meæ tempore, pro defunctis Societatis sacrificia & orationes Deo offerre.

Executorem huius meæ voluntatis nomino, honoris caussa, Ill.mum & Reu.mum Dominum meū Cardinalem ALDOBRANDINVM: *labor enim, vt existimo, nullus erit in executione Testamenti huius. Relinquo autem eidem Ill.mo Domino meo id, quo pretiosius nihil habeo, id est, Crucem ligneā, Reliquijs pretiosissimis refertam, quarum Catalogus in scriniolo, cooperto rubro holoserico, inuenietur.*

Hoc Testamentum valere volo, prioribus abrogatis, quæ in omnibus & per omnia reuoco, casso & annullo, etiamsi hoc fortè non fuerit cum debitis solemnitatibus factum. Id enim apertè concedit Bulla Summi Pontificis CLEMENTIS VIII. *in qua mihi data est facultas testandi, etiam per simplicem epistolam, vel schedulam manu mea subscriptam.*

Ego ROBERTVS *Cardinalis* BELLARMINVS,

NVS, *vt suprà, instituo, dispono, lego, & testor non solùm præfato sed omni meliori modo, die 23. Ianuarij, 1611.*

Cæterùm BELLARMINVS in Monte Politiano (quæ vrbs est Etruriæ, Episcopali titulo insignis) ex MARCELLI II. Pont. Max. cognomento Ceruini, sorore natus, adolescens Societati Iesu nomen dedit. In Belgicam missus, annos aliquot LOVANII, magna eruditionis fama, Theologiam explicauit, & Latinè concionando, qua erat eloquentia, magnum sibi nomen peperit. In Italiam reuersus, CONTROVERSIARVM LIBROS, accuratissima methodo digestos, aduersus æui nostri Sectarios, incredibili omnium Catholicorum applausu ac fructu, publicauit. Et quamuis scripta eius per partes pestilentis cathedræ Ministri in Britannia, Germania, Gallia & Batauia vellicare ac refellere contendant, littus tamen arare frustraque sudare, à suis etiam commilitonibus passim iudicantur, non secus atque si dentem solido infigant atque infringant. Virum itaque de Ecclesia ac Repub. Christiana optimè meritum, quamuis inuitum ac renitentem, vt erat modestia singulari præditus, CLEMENS VIII. anno M.D.XCVIII. CARDINALEM S. MARIÆ IN VIA (quę est basilica Seruitarū) omnibus applaudētibus, renūtiauit. Exinde

Ca-

CAPVANVS ab eodem ARCHIEPISCOPVS creatus, cùm aliquamdiu in vrbe resedisset, suisque verbo & exemplo præiuisset, onus illud Angelicis humeris formidandum deponere maluit, quàm absens (ad Vrbē enim reuocabatur pro vniuersę Ecclesiæ bono) annuis illius basilicæ frui prouētibus aut dignitate. Magna itaq; sanctitatis opinione, anno Christi M. DC. XXI. ætatis LXXIX. mense Septembri Romę decessit.

Ioannes Berchmannus. Eodem anno, die XIII. Augusti, Romæ viuere desijt, magna pariter innocentiæ ac sanctitatis fama, IOANNES BERCHMANNVS, ex eadem Societate, Distemij in Brabantia genitus, annum agens secūdum & vicesimum. Solitus is dicere, TRIA MIHI SVNT CARISSIMA, videlicet Christus crucifixus, Rosariū Deiparæ, & Regula Soc. Iesu, CVM HIS LIBENTER MORIAR.

Heluetiorū Ciuitates seu Cantones XIII. Sub fœdere Heluetico Cantones seu Ciuitates XIII. continentur *Vrania, Suitia, Siluania, Lucerna Tigurum, Clarona, Tugium, Berna, Friburgum, Solodurum, Basilea, Schafhusa* & *Abbatis-cella* Ex his quattuor, videlicet *Berna, Tigurum, Basilea,* & *Schafhusa*, à Romani Pontificis obedientia recesserunt, & Caluinianorum Pseudosynodo Dordracenæ, magna Germanici nominis infamia, per Legatos suos ann. 1619. subscripserunt; etsi domi aliter sentiant. Cæteræ ciuitates omnes Re-

ligionem

ligionem Catholicam Romanam publicè profitentur, & habent Nuntium Apostolicum in vrbe Lucernensi ordinariè residentem. Claronæ tamen, & in alijs aliquot locis, Hæretici Catholicis mixti viuunt. In spiritualibus porrò Heluetij subsunt *Basileensi, Lausanensi, Constantiensi,* & *Mediolanensi* Episcopis: habentque Mediolani suæ gentis Collegium, à *S. Carolo Borromæo,* institutum.

Præter XIII. Ciuitates, quas dixi, multa apud Heluetios sunt opida suo iure ac legibus vtentia; vt *Bada, Bremgartia, Damasia, Paterniacum Sempachium, Lausana* & alia. Sunt item Præfecturæ decem, quæ cōmuni Cantonum imperio administrātur. Sunt deniq; Socij Heluetiorū, vt *Abbas S. Galli* cū opido, *Rhæti, Valesiani,* & *Rotuuilla,* vrbs Imperialis. *Opida.* *Præfecturæ.* *Socij.*

RHAETI seu GRISONES, vt vulgò vocant, in *tria fœdera* seu *Ligas* sunt diuisi, quæ tres populos fœderatos complectuntur. Primum fœdus XIX. Communitates, quas inter prima est *Disertina* Abbatia; secundum XX. Communitates, quarum caput est *Curia* vrbs Episcopalis; tertiū X. Cōmunitates, quas Iudicia seu Iurisdictiones nominant, cōprehendit. Totus hic tractus Alpinus Romanis olim *Rhætia superior* fuit. Gentem populationibus & rapto viuere assuetam *Augustus* Cæsar, ductu Tiberij & Drusi, primus perdomuit, perq; valles ac iuga Rhętica exerci- *Grisonum status.*

tibus Romanis compẽdiarium in Germaniã iter patefecit. Romano Imperio collapſo, Rhæti primò Frãcorum Regibus latè dominantibus, pòſt Germaniæ Imperatorib. ſubſuerunt. Republica demum Helueticarum ciuitatum conſtituta, populi iſti, montium atque interiectarum vallium incolæ, cœperunt magiſtratus ſibi creare, mutuoq; inter ſe & ſociali fœdere vicinis Heluetijs obſtringi. Exinde pacta cum BLANCA MARIA, Duce Mediolanenſi, & cum FRANCISCO I. Galliæ Rege, alijſq; poſtea Regibus & Inſubriæ Principibus inierunt. Quod quidem vtrumque fœdus Rhætos diu claros potenteſque fecit; ſed Venetum, paucorum amentia atque auaritia procuratum, ipſos in modum torrentis præcipites dedit; alijs exemplo futuros, ne quid temere in Religione aut Republica mutent.

Veneto fœdere euerſus

Iam inde ab anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo nono, *Alexander Atardus*, homo Italus, de fœdere inter Venetos ac Rhætos paciſcendo, cum paucis, qui ſe Rhætorum primores tunc ferebant, ſeriò egerat. Senatus itaque Venetus id nonnullis probari audiens, ann. 1603. *Ioannem Bapt. Padauinum*, Reipublicæ Secretarium, in Rhætiam miſit, qui id fœdus rogaret. Sicque menſe Auguſto omnia feſtinanter tranſacta ſunt, & Legatio mox Venetias decreta, quæ, nulla

mora

mora interpoſita, in viã ſe dedit, *Merico*, tunc HENRICI IV. Galliæ Regis legato, ſruſtra obſtare nitente, ac monẽte ne quid innouarent. Sed paucorũ, vt dixi, auaritia ac praua conſilia præualuerunt: ex quibus nonnulli aſſerebant, *ſi fœdus, Venetum fiat, haut eſſe dubium, quin Euangelium* (ſic peſtilentem ſuam doctrinam Nouatores nuncupabant) *breui Venetijs vigeat, & per totã deinde Italiam propagetur.* Id diſertis verbis Carolus Paſchalius, Merici ſucceſſor, tradit libro de legatione ſua Rhætica, an. 1620. Pariſijs edito.

Sed PETRVS HENRIQVEZ, Comes Fontanus, Inſubrię pro PHILIPPO III. Rege Catholico Gubernator, Rhætis, qui tam cupidè Venetum fœdus amplexi eſſent iratus edixit, ne eæ merces, quas Germania & Inſubria ſibi mutuò ſuppeditant, deinceps eo itinere, quo itur in Rhætiam, veherentur. Ad Lacum inſuper Larium, haut procul ab oſtio Adduæ fluuij, qui Vallem Tellinam medius interſecat, tantùm nõ in agro Rhætico, editiore loco, arcem ædificat, & valido præſidio firmam. *Fontana arx ædificatur.*

Exinde domi apud Rhætos turbæ & factiones natæ: ac demum *Salici*, Venetorum fautores, cũ Caluinianis prędualuerunt. *Ioãnes* Epiſcopus Curienſis, *Rudolphus Planta, Iacobus Robuſtellus, Ioannes Maria Parauicinus*, & alij proceres Catholici, quòd ab Inſubrico fœ-

dere discedendum non putarent, in exilium abacti; *Nicolaus Rusca*, Archipresbyter Sondriensis, diris supplicijs è vita sublatus; alij varijs pœnis affecti aut fugati. Et verò de Catholicis vniuersè actum fuisset, nisi *Robustellus, Parauicinus, Guicciardus*, & alij viri nobiles, ad patriam à seruitute ac tyrannide liberandam, arma corripuissent, & anno huius sæculi vicesimo die 19. Iulij, subita irruptione facta, vt superius retuli, Caluinianos incautos oppreßissent, imperiumq; arripuissent suppetijs ex Insubria mox aduocatis.

Actum postea de concordia inter partes, deque Republica pristinum in statum restituenda. Sed dum Lucernæ apud Heluetios, Nuntius Apostolicus, Legati Regum Hispaniæ ac Galliæ, alijque consultant; Rhæti moræ impatientes, Venetorum & Caluinianorum impulsu, copias conflant, & anni proximè sequentis autumno, Mediolanensem agrum hostiliter infestant, opidumque in finibus positum tentant. Sed octingentis circiter per nostros cæsis, & reliquis fugatis, domū victi turpiter redierunt.

Anno 1621.

Iniuriam illatam vlturus GOMESIVS FIGVEROA, Dux Feriæ, Prorex Insubriæ, cum exercitu mox adfuit, & mense Nouembri *Clauennam* opidum cum arce occupauit. Paulò pòst LEOPOLDVS Archidux, ex Prouincia Tirolensi in Rhætiam

Clauenna capitur.

mili-

milite immiſſo, *Engadinam* vallem (quā Oenus fluuius permeat) & *Curiam* Rhætorum metropolim in poteſtatem redegit. Anno 1622. auſpicante, dum iſta commentabamur, nuntiatum eſt, controuerſias omnes Rhæticas eſſe compoſitas; Vallem Tellinam ſuę iuris deinceps futuram, ſalua XXV. millium aureorum penſione annua, Rhætis ſoluenda; Clauennam eiſdem reddendam; Epiſcopum Curienſem in integrum reſtituendum; & Reipublicæ adminiſtrationem penes Catholicos futuram.

Vallis Engadina.
Curia.
Pax Rhætica

Quod Hæreticis & Chriſtianæ fidei hoſtibus eſt proprium, ADOLPHVS GVSTAVVS, Regni Sueciæ inuaſor, Caluiniſtis inſtigantibus, vt Polonos à bello Turcico retraheret, media æſtate *Rigam*, Liuoniæ metropolim, terra mariq; obſedit, ac demū expugnauit. Ne porrò latiùs arma ſua Suecus diffunderet, alijſque de cauſsis Polonus, quamquam victor, cum Turca pacem ſanciuit. Inter pacis cōditiones hęc vna fuit, vt Valachię & Moldauiæ Princeps Catholicus detur, Polono gratus, & amicus futurus.

Riga capitur à Sueco.
Pax Turcica.

NIHIL *rerum mortaliū tam inſtabile & fluxū eſt, quàm potentia non ſua vi nixa*; lib. 13. Annal. ait, Corn. Tacitus. Id vetera, media, & noſtra ſæcula abundè docuerunt. Inter veteres IOAB, vir acer, callidus, ſub *Dauide* Hebręorum Rege militiæ Præfectus, & arcanorum

Ioab ludibrium fortunæ.

Apelles. eius consiliorum arbiter, à *Salomone* successore est euersus ac cæsus. Inter Græcos APELLEM, Philippo Macedonum Regi proximum gradu & opibus, (sic vt ab ipso timeretur,) horæ momentum deiecit. Captus enim cum filio mox interfectus est: vt Polybius lib. 5. fusè commemorat. *Seianus.* AELIVS SEIANVS apud Tiberium Cæsarem gratiosissimus, & ad instar eius statuis honoribusq; cultus, vnà tandem epistola subuersus est, & *caput* illud *toto orbe secũdum*, vt Poeta loquitur, laqueo, suumq; cadauer opprobrijs, lacerationi & vnco præbuit. Similis potẽtia atque exitus *Plautianus* PLAVTIANI sub Antonino fuit: vt apud Dionem Cassium legitur. Apud *Aluarus Luna.* Hispanos ALVARVS LVNA fluxæ potẽtiæ documentũ simile exstitit. Ioannes Castellæ Rex eũ super omnes aulicos amabat, opibus titulis ac præfecturis quotidie augebat. Pupugit id maximã procerum partem, qui hominem nulla militari arte, nullis virtutibus, vna ingenij dexteritate, & assmulatis ad tẽpus officijs, ad eum gratiæ ac potẽtiæ gradũ euectum, solumq; alieno nomine regnantem nõ ferebant. Rex itaq; alienior factus ALVARVM, paucis consciis, in vrbe Burgẽti, sagaciter in vincula coniici, per sententiã damnari, caput abscindi, & in foro per triduum *Philippa Catanensis.* ostẽdi iussit. De PHILIPPA CATANENSI, Regni Neapolitani Senescalla, ex humili fortuna

tuna ad summum euecta,ac demum publicè in equuleo torta,Bocacius lib.de casibus virorum illustrium, & post cum Petrus Matthæus scripserunt: quorum posterior & Seianum nobis ob oculos velut in scęna repręsentauit. CAROLVS CARAFA Cardinalis, eiusq; frater IOANNES Paliani Dux,quos ob nimiam licentiam patruus *Paulus IV*. Pont. Max. Vrbe eiecerat,successor *Pius IV*.morte mulctauit: Cardinali fracto gutture, spiritus interclusus, Duci caput est amputatum. ROBERTVM EBROICVM,Comitem Essexium, in Anglia;CAROLVM GONTAVTIVM, Ducē Bironium,CONCINVM CONCINIVM,Marchionem Ancrensem,eiusq; coniugem ELEONORAM, in Gallia; Melchiorē CLESELIVM in Germania; IOANNEM BARNEFELTIVM, in Batauia, aliaque fortunæ Ludibria, quæ velut manu tetigimus & oculis vsurpauimus, vel nominasse suffecerit. Agmen itaque claudat RODERICVS CALDERONIVS, cuius supplicio apud Hispanos annus hic insignis fuit. Is Antuerpiæ patre Hispano,ordinum ductore natus, primum apud *Franciscum Rogium Sandouallium*, Lermę Ducē,qui omnia in aula poterat,pòst apud Regē ipsum *Philippum III*. gratia mirificè valuit. In Belgica,cùm legatione extraordinaria apud *Albertum & Isabellā Claram Eugeniam*, Principes Austriacos, cōiuges, fungeretur, absens ab eodēRege *Comes Oliuæ*, exin-

Carafa Card.

Essexius.

Bironius.

Concinius.

Cleselius.

Barnefeltius.

Calderonius, anno 1621.

de in Hispaniam reuersus *Marchio Septem Ecclesiarum* creatur, & ne quid deesset, cohorti Germanicæ, Regij corporis custodi, præficitur. In natura, moribusq; inerant bona, inerāt item mala: superbia & ambitio, vt solent, hominem in præceps dederunt. Contemptus aliorum, cōmune potentium malū, & aditus difficiles, auri argentique immensa vis, odium illi apud omnes pepererunt. Quod mirum in modū creuit cum Lermæus aula excedere iussus esset. Secessit itaq; Vallisoletum cum eodem Calderonius, ibiq; aliquamdiu hæsit, vniuersa penè Hispania exclamante, & multa, vt fieri amat, crimina ex inuidia affingēte. Demum captus, per biennium & sex fere menses in vinculis fuit. Dati iudices viri integerrimi; qui de varijs criminibus conuictum capitis damnarunt; Trium itaq; mensium pœnitentia salutari expiatus, Madriti demum publico in foro, innumerabili hominum multitudine concurrente, carnifici gulam secandam præbuit. Ad supplicij locum mula vectus est, per plateas præcone summam sententiæ, de more, inclamante, his fere verbis; *Supplicium istud huic homini abs Rege esto: quod vnum alterumue è vita tollendum per nefas mandarit, seu consenserit, quodq; alia crimina ac maleficia perpetrarit. Pro his ad supplicium extremum ducitur vt ceteris documentum detur. Qui sic deliquit, pœnas dato.*

dato. In medio foro ſuggeſtus ſeu theatrum erat amplũ,& cathedra in eo lignea. Eâ poſt preces,& abſolutionem publicè à ſacerdote, monacho Carmelita diſcalceato, acceptam conſcensâ,manibus pedibusque ligatis, guttur carnifici cultro incidendum fortiter atque intrepidè extendit. Ingẽs mox circumſtantium ploratus ac gemitus eſt conſecutus. Nimirum variæ rerum imagines, vitæ item ludibria ac iactationes hominum mentibus occurrebant. Nuperæ felicitatis,cùm præſenti fortuna, funeſtiſsimoque exitu,comparatio lacrymas etiam inimicis excuſsit. Cadauer à meridie vſque ad noctem in ſuggeſtu relictum, & è domo vicina linteum velut pro paupere acceptum eſt, quo ſepeliretur homo ante regijs penè opibus, ad omnium inuidiam, ſplendidus atque opimus. Sic res humanæ variant. Liceat hic exclamare,quod Laberius olim dixit;

Summum ad gradum cùm claritatis veneris,
Conſiſtes ægrè,& quàm deſcendas,decides.

Funus ad Carmelitas diſcalceatos delatum eſt,nõ alia pompa, quàm ceterorum ſupplicio affectorum. O ſęculum ferax SEIANORVM,eiſdemq; nimis infeſtum! Omnes tamen Seiani eſſe optant & ſtudent, nec mouent exempla quæ ob oculos verſantur. Adeò mortalium animos obcæcat ambitio.

Eodem ipſo anno ad exitum vergente,

Luinij mors CAROLVS ALBERTVS, Dux Luinius, & Regni Galliæ Comeſtabilis, (quem ex humili loco ad ſummos honores ac præfecturas LVDOVICVS XIII. Rex, ingenti procerum inuidia ac murmure, extulerat) viuere deſijt; vel eo nomine felix, quòd fortuna adhuc blandiente, ſuo in lectulo mortem obierit, non violentam aut infamem, qualis pleriſque noſtro æuo apud Principes gratioſis hominibus obtigit. Filium reliquit vnicum ex coniuge, *Herculis Rohanij* Ducis Monbazonij filia, & fratres duos opibus ac præfecturis florentes: quorum ſenior Vicedomini Ambianenſis filiam vnicam, alter Principis Tingrienſis filiam natu grandiorem, & Luxemburgici nominis inſigniumq; gentilitiorũ hæredẽ, ſibi matrimonio iũxit.

Pax Hungarica. Annum hunc claudat pax Hungarica, inter *Cæſarem* & *Gaborem* Hũgaroſq; Nicoleopoli concluſa, his ferè conditionibus: Ex regno Hungariæ Betlenius cum ſuis intra dies quindecim abeat; Religio & templa Catholicorum reſtituãtur in integrum; Antiſtites & reliquus Clerus, atque ipſi etiam Patres Soc. Ieſu, domum redeant, ijs legibus, quibus antea, victuri in Hungaria; Betlenius ad vitã titulo Gubernatoris, habeat ea loca quæ ſunt vltra Tibiſcum fluuium, cis verò, vrbẽ Caſſouiẽſem, cùm tribus Comitatibus; Corona regni Tirnauiæ vſque ad comitia proximo

ximo Aprili celebranda adferuetur, inde tunc ad veterem ſuum locum, arcem videlicet Polonienſem, ſolenniter referēda; Tirnauia, & alia omnia opida ſeu loca à Betlenio occupata, Commiſſarijs Cæſareis ab eodem mox tradantur; Betlenius inſuper, S.R. Imperij Princeps futurus, duos in Sileſia Ducatus, & arces totidem, ad Eſterhaſium, nobilem Hungarum, antea ſpectantes poſſideat, certa pecuniæ ſumma, poſt eiuſdem obitum, à nepotibus redimendas.

Dum apud Hungaros & Rhætos de pace tractatur, Thaborenſi opido ac reliqua Bohemia ad obſequiū compulſa, FERDINANDVS Cæſar, vt eam Prouinciā aſſereret, Prędicantes Caluinianos, qui rebellionis omnis auctores Fredericum Palatinum ad Regnū euocarant, & anno 1618. famoſum libellum publicarant, exilio mulctauit, diplomate Idibus Decembris Pragæ publicato. *Caluiniani Prædicantes è Bohemia proſcribuntur.*

Anno ſuperiore exeunte, CHRISTIANVS Brunſvvicenſis, Pſeudo-Epiſcopus Halberſtatenſis, & OTTHO HEMANNVS Comes Styrumenſis, copijs Batauicis ſubnixi, Comitatū *VValdeccenſem* occuparāt. Anno 1622. ineūte lōgius progreſſi *Lippiam* opidū, in Comitatu Marcano, ad Lippæ & Padræ confluētem ſitū, & ab Henrico Comite Bergēſi, iuſſu ALBERTI Belgarū Principis, pro Cæſare, ante annos aliquot occupatum, *Lippiam occupat Halberſtatenſis.*

ad de-

ad deditionem compulerūt. Inde in agrum Paderbornenſem ac Monaſterienſem excurrentes, ingentibus VVeſtphalos damnis atque iniurijs affecerunt. Quas vt vindicaret FERDINANDVS BAVARVS, Elector Colonienſis, idemq; Paderbornenſis & Monaſterienſis Epiſcopus, legiones aliquot peditum ac cohortes equitum conſcripſit.

Alſatiā vaſtat Manſfeldius.

Eodem ipſo tēpore ERNESTVS MANSFELDIVS validum equitatum in *Alſatiam* immiſit, & *Hagenoam* vrbem Imperialem, quæ multo auro paulo antea libertatem redemerat ingreſſus, maiora inde tormenta aliquot eduxit, perque Legatum ſuum *Tabernas*, Leopoldi Archiducis eiuſdemque Antiſtitis Argentoratenſis ſedem, obſedit, ſed fruſtra; municipijs ac pagis longè lateq; vaſtatis. *Viriatum* Luſitanum, *Eunum* Syrum, *Martinum Roſſemium*, aut *Albertum Brandeburgicum*, cū ſuis prædonibus, diceres reuixiſſe. Comes Salmenſis, vir ſtrenuus, qui Tabernis præerat, valida manu hoſtē abeuntē aggreſſus, ſexcentos circiter cæcidit aut cepit.

Hæc triſtia : paulò nunc lætiora canamus. FERDINANDVS Cæſar, mēſe Februario, ſecundam coniugem duxit ELEONORAM, Vincentij Mantuæ Ducis filiā, & Ferdinandi nunc regnantis ſororē, nuptijs Oeniponte in Comitatu Tirolenſi celebratis.

IOANNE GVILIELMO, Duce Cliuenſi, Iulia-

Iuliacensi,& Montensi, Comite Marchiæ & Rauensburgi, anno 1609. sine liberis defuncto multæ ac magnæ de hereditatis iure controuersiæ sunt exortæ, quæ vniuersam pene Europam in partes traxerunt. Septem omnino reperti fuere, qui aut totam hæreditatem, aut eius partem sibi deberi contenderent, *Guilielmus VVolfgangus*, Comes Palatinus Neoburgicus, IOANNES SIGISMVNDVS Elector Brandeburgēsis, CHRISTIANVS II. Elector Saxo, MAGDALENA Ducis Bipontini vidua, Marchio Burgauiæ, CAROLVS Dux Niuernensis,& Comes Mauleurius. Hos inter, vt iure, sic & potentia, tres priores eminebant. **Cliuensis & Iuliacensis cōtrouersia.**

Vt cuiusque ius, quod pro se singuli allegabant, appareat, gētis stemma, paulo altius deductum, ob oculos ponemus. IOANNES Dux Cliuensis & Marchiæ Comes, ex MARIA, Ducis Iuliacensis & Montensis, Comitisque Rauensburgi filia vnica, GVILIELMVM suscepit, & tres filias quarum natu grandior SIBYLLA FREDERICO Saxoniæ Duci an. 1526. nupsit.

GVILIELMVS, trium istorum Ducatuum & Comitatus vtriusq; hæres, ex Caroli V. Imp. sorore sustulit IOANNEM GVILIELMVM, de cuius hereditate nunc certatur, & filias quattuor.

MARIA LEONORA, natu maxima, nupsit

psit *Alberto Frederico* Brandeburgico, Borussiæ Duci, cuius filiam natu grandiorem *Sigismundus* Septemuir Brandeburgensis duxit vxorem, qui iure primogenituræ ac repræsentationis cæteris in hæreditate prior & potior haberi voluit.

ANNAM secundo genitam *Philippus Ludouicus*, Comes Palatinus Neoburgicus, sibi iunxit, ex qua natus est VVOLFGANGVS GVILIELMVS, Princeps Neoburgicus, cuius mater anno 1609. adhuc viuebat, eoque titulo sibi tanquam propinquiori hæreditatem deberi iuxta leges Imperij asserebat.

MAGDALENA tertio genita in manus conuenit *Ioanni* Duci Bipontino, ex Comitibus Palatinis Rheni oriundo.

SIBYLLA natu minima vxor fuit Marchionis Burgauiæ, qui paucis post annis sine liberis obijt.

Saxo Septemuir Iuliacensem, aliasque ditiones, ob defectum hæredis masculi ad patronum seu supremum dominum hoc est, ad Cæsarem redijsse contendebat, & diplomata producebat, sibi suisque maioribus per varios Imperatores cum donatione concessa.

CAROLVS Dux Niuernensis Cliuiam, Comes Mauleurius Marchiam, progenitorum suorum titulo, repetebant.

Bello

Bello tot inter cõpetitores exardeſcente, Ordines Prouinciarum, de quibus quæſtio, indictis Duſſeldorpij Comitijs, decreuerũt, vt *Brandeburgico* & *Neoburgico* Principibus hæreditatis adminiſtratio iunctim daretur, donec controuerſia plenius definiretur. Diuerſa parte RVDOLPHVS II. Cæſar, vt Domin⁹, Iudex, Sequeſter & Arbiter, per LEOPOLDVM Archiducem, aſtu Iuliacum opidum cum arce occupat. Saxo per oratores à Cæſare iuris poſſeſsionem impetrat, feudũq; Ducatus Iuliacenſis an. 1610. die 7. Iul. accipit, & *VVinedaliã* in Flãdria, aliaq; bona apud Belgas ſita, actione priùs inſtituta, arripit.

Brandeburgicus & Neoburgicus, qui vniuerſas penè ditiones communi manu occuparant, Batauicis, Gallicis, Britannicis, ac Germanicis auxilijs vndequaque aduocatis, anno 1610. Iuliacum à *Leopoldo* occupatum obſederunt, & pulſo milite Cæſareo, tandem expugnarunt. Sed vt nec regna nec tœdæ ferunt parem, omniſque poteſtas impatiens conſortis erit, miles Brandeburgicus triennio poſt, inſigni perfidia, Neoburgici Principis cohortem Iuliaco expulit, opidumque cum arce Batauis tradidit.

Ex eo tempore Ordines cõfœderati Belgici Iuliacum validiſsimo præſidio tenuerunt, ad annum vſq; huius ſæculi viceſimum ſecundum, quo poſt quinque ferè menſium obſi-

Iuliacum à noſtris capitur.

obsidionem, *Henricus* Comes Bergensis, *Ambrosii Spinulæ* Marchionis legatus, præsidiarios Iuliacenses fame exhaustos, ineunte mense Februario, ad deditionem compulit.

Alberti Belgarum Principis exequiæ.

Iulio mense anni superioris ALBERTVM, optimum Belgarum Principem, ingenti vniuersæ Reipub. Christianæ damno, ad plures abijsse diximus. Hoc anno in vere, regio verè sumptu atque apparatu, Bruxellis exequiæ eiusdem, iussu viduæ Ser.mæ ISABELLAE CLARAE EVGENIAE, Hisp. Infantis, sunt celebratæ, ductaque pompa funebris, qualem à temporibus Caroli V. Cæsaris Belgica non vidit. Pompam mirificè decorabat (vt de equis per proceres ductis, deque vexillis Regnorum & Prouinciarum per eosdem, instar ferculorum, latis nihil dicam,) TRIVMPHALIS CVRRVS LIBERALITATIS, sex equis generosissimis, per mediam Vrbem, à palatio vsque ad basilicam S. Gudilæ sacram tractus. In editiore loco sedebat LIBERALITAS, forma augusta; ante illam stabat ara, in qua iacebat *diadema Imperiale*, quod à Septemuiris bis delatum ALBERTVS respuerat, *Corona* item variorū Regnorū ac Prouinciarum, quas idem FERDINAND II. Imp. patrueli suo viuens cesserat. Occasione funeris, optimo Principi ac domino meo, cuius in familia annos ferè sex vixi, Cenotaphium istud conscripsi.

SERE-

SERENISSIMO PRINCIPI

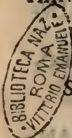
ALBERTO

PIO, SAPIENTI, PRVDENTI

AVSTRIÆ ARCHI-
DVCI; BVRGVNDIÆ, LOTHARINGIÆ,
BRABANTIÆ, LIMBVRGI, LVCEBVRGI,
GELDRIÆ

DVCI,

FLANDRIÆ, ARTESIÆ, BVRGVNDIÆ,
HANNONIAE,HOLLANDIAE,ZELANDIAE,
NAMVRCI, ZVTFANIÆ

COMITI,

SACRI ROMANI IMPERII

MARCHIONI,

FRISIAE, MACHLINIAE, VLTRAIECTI
TRANSISALANAE, GRONINGAE, SALI-

NARVM ET ALIARVM DITIONVM

DOMINO,

NEAPOLI IN AVSTRIA M.D.LIX.

IDIB. NOVEMB.

PATRE MAXIMILIANO II.

CAESARE FELICITER NATO,

MADRITI CARPETANORVM, A TENERIS, IN AVLA ET OCVLIS AVVNCVLI

PHILIPPI II. REGIS CATHOLICI SANCTE EDVCATO:

QVI PRIMVS LVSITANIAE PROREX AB EODEM CONSTITVTVS

REGNVM RECENS PARTVM AC FLVCTVANS SVA PRVDENTIA FIRMAVIT;

OLISIPONEM REGNI METROPOLIM ADVERSVS ANTONIVM NOTHVM

ET FRANCISC. DRACVM CLASSIS ANGLICÆ DVCTOREM TERRA MARIQ. IRRVENTES FORTITER DEFENDIT;

ERNE-

ERNESTO FRATRE E VIVIS
SVBLATO BELGICAE AC
BVRGVNDIAE
PRIMVM GVBERNATOR, POST PRIN-
CEPS BONO PVBLICO DATVS,
CALETVM, ARDERAM, AMBIANVM
GALLIS ERIPVIT;
HVLSTVM, OSTENDAM, VVACHTEN-
DVNCAM RHENIBERCAM, GROL-
LAM, OLDESALIAM, LINGAM
BATAVIS ADEMIT:
PACE CVM HENRICO IV.
GALLIAE
ET IACOBO MAIORIS BRITAN-
NIAE REGIBVS INITA,
ET DVODECENNALIBVS INDVCIIS
APVD BELGAS XL. ANNORVM
BELLO FRACTOS FESSOSQ.
PACTIS, IANI PORTAS
CLAVSIT
PACIS QVAM ARMORVM STVDIOSIOR:

REBVS IN GERMANIA DEINDE
TVRBATIS
FRATRI MATTHIÆ CÆSARI
VALIDIS CVM EXERCITIBVS
SVPPETIAS TVLIT;
EIVSQVE NOMINE AQVISGRANI,
VESALIAM DVRAM,SVSATVM,LIPPIAM,
CRVCENACVM OPPENHEIMIVM,
TRARBACVM
ALIAQ. AD RHENVM AC MOSELLAM
OPIDA SVBEGIT;
PERDVELLES VNIONIS PSEVDO-
EVANGELICAE PRINCIPES FREGIT,
ET AD OBSEQVIVM
COMPVLIT;
PVBLICAM ECCLESIAE. IMPERII,SVAEQ.
GENTIS SALVTEM STABILIVIT:
QVOD SERA POSTERITAS VIX CREDET,
IMPERII ROMANI CORONAM A VII.
VIRIS BIS DELATAM
RESPVIT;
REGNA HVNGARIAE, BOHEMIAE,
DALMATIÆ CROATIÆ, SCLAVONIÆ,
BOSNIÆ SERVIÆ, HALITIÆ,
VLODOMIRIÆ COMANIÆ
ET BVLGARIÆ ARCHI-

ARCHIDVCATVM AVSTRIAE, DVCATVM
SILESIÆ MARCHIONATVS MORAVIÆ, LVSATIÆ
ET BVRGAVIÆ COMITATVS HABSBVRGI,
TIROLIS, FERRETÆ ET KIBVRGI
PRINCIPATVM SVEVIÆ
LANDTGRAVIATVM ALSATIÆ
MARCHIAM TERGESTINAM, PORTVM
NAONIS ET ALIA DOMINIA
HEREDITARIO IVRE AD SE DEVOLVTA
FERDINANDO II. IMP.
PATRVELI SVO
RARO ET INAVDITO HACTENVS
EXEMPLO DONATIONE INTER VIVOS
CESSIT AC CONSIGNAVIT:
ACERBISSIMIS CHIRAGRAE AC
PODAGRÆ DOLORIBVS, QVOS FORTISSIME,
NVMQVAM QVERVLVS, TVLIT,
DEMVM EXHAVSTVS,
BRVXELLÆ PRID. IDVS IVLIAS
ANNI M. DC. XXI. PIISSIME ET
ANIMO QVAM MAXIME TRANQVILLO
OBDORMIVIT.

PROVINCIÆ BELGICÆ,

OB RELIGIONEM, PIETATEM,
PVDICITIAM, FORTITVDINEM,
CONSTANTIAM, IVSTITIAM,
PRVDENTIAM
ALIASQ. VIRTVTES VERE REGIAS,
QVIBVS TOTO VITAE DECVRSV
CLARISSIMVS, HOSTIBVS ETIAM
GRATVS EXSTITIT,
IN PIENTISSIMVM PATRIAE PARENTEM
AFFECTVS TESTANDI CAVSSA

P. P.